

אוצרות קאמארנא

יו"ר ע"י מכון 'אוצרות קאמארנא' שע"י מרכז מוסדות קאמארנא • בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א • בית שמש

אבני איזר

פנינים על סדר הפרשה
מתוך אוצר ספרי רבותינו

אוצר החיים

אוצרות הפרשה במשנת רבנו
מבוארים בשפה השווה לכל נפש

הנה עם יצא ממצרים וגו' (במדבר כב, ה).
הנה בלק אמר לבלעם 'עם יצא ממצרים', שמעתי מדקדקים וכל לא ידע בלעם שישראל יצאו ממצרים הא בלעם היה מיועצי פרעה ויושבי שולחנו כאחד השרים ומה השמיע לו בלק (מס' סוטה דף יא ע"א).

אך שמעתי לתרץ דבלק רמז זאת לבלעם שישראל אינם ח"ו מזרע האבות, שיצא ממצרים פירושו שנולדו מהמצרים ח"ו שעל גופם שלטו על נשיהם על אחת כמה וכמה, א"כ שפיר לא ירא בלעם לקללם כי יחול עליהם הקללה כי אינם מזרע האבות שנאמר עליהם ומקללך אאור (בראשית יב, ג). וזה השיב לו בלעם 'כי מראש צורים אראנו' (להלן כג, ט) היינו שהוא רואה שעם ישראל המה מזרע יעקב אבינו ע"ה מובחר שבאבות שלא יצא פסול מזרעו מיטתו שלמה, 'ומגבעות' שפירושו אמהות 'אשורנו', שרואה שהמה מזרע האמהות, 'הן עם לבדד ישכן' שהגם שהיו במצרים לבדד אעפ"כ 'ובגוים לא יתחשב' שלא יתערבו בגוים ח"ו, ושכנו במצרים 'לבדד' שהתקדשו א"ע מלהתערב בעמים והמה מזרע האבות הקדושים ולא ח"ו כאשר אמרת עם יצא ממצרים, אך שהמה מזרע האבות א"כ לא יחול עליהם ח"ו הקללה, ודו"ק כי נפלא הוא בס"ד.

(פורת יוסף [לרביה"ק ה'פרי חיים זי"ע] מאמר קמו)

ויצמד ישראל לבעל פעור וגו' (בב, ג).

אחי אחי חוס על נפשך היקרה חלק אלוה ממש, ולא תטנפה במחשבות ואהבות זרות, והיצר מהפך, כי כשאדם עומד בשווקים שצריך להתאמץ עצמו וכן בתורה ותפלה, אומר לו מי אתה בריה שפילה, ענינים כאלו שייכים לצדיקים ולא לך, ועונה כזאת הוא ממש עבודות פעור וגורם לו שנתרחק מאת השם יתברך, שמצד שפלתו שיצר הרע עושה לו שפל בריה, אינו מאמין כי האדם שמכונה בשם ישראל גורם על ידי תפלתו ומחשבתו שפע רב בכל העולמות ומשפיע לכל המלאכים, שאלו היה מאמין כמה היה שומר מחשבתו, שמחשבתו יהיה דבוקה באור אין סוף המחיה ממש את הכל, וחיותו של ישראל הוא ממש אור אין סוף המחיה אותו, וצריך שיהיה חיותו דבוקה באור המחיה אותו, וכן כמה היה עובד בשמחה ובזריזות מרב כל והיה נזהר בכל אות ותנועה לאומרה כדקא יאות.

וגם מבואר במדרש שהקב"ה שוקד על שפתי האדם לנושקה כשהוא אומר תורה ותפלה, וכן כשעומד בחצות או פחות מעט לשורר לפני קונו, כמה שמחה עושה בשמי מרום, ובענינים כאלו יצר הרע עושה אותו ענו. אתה בעל הבית, לא לך שייך דברים כאלו מחשבות קדושות וזריזות בתורה ותפלה ובאמירות תהלים ולשורר לפני קונו, ונעשה שפל וענו בעת הזה, וכשאיה אדם נוגע בכבודו יורד עמו עד לחייו ומתאנף עד רום שמים. ובאמת אחר כל אלה הזריזות והשמירות אם הוא באמת יהיה לבו נכנע ושפל כאין שעדיין לא יצא לפני קונו ויהיה אוהב ישראל, ואם יחרפהו אדם יחזיק לו טובה ואהבה בלבו, זה האיש הצילנו מדינה של גיהנם ומבושה וכסופא בעולם אמת, ויהיה אחר כל אלה הנוראות מתוק לכל בריה אוהב ישראל ושונא עצמו כשממית והכל בלב שמח פתוח.

(היכל הברכה בראשית דף רמח ע"ב)

על משיח ועל גאולת ישראל ממה שהאתון בהמה דיבר דברים, והרי הרשע הזה שוה אליו בהמה ממש.

וכיון שנולד בשורש גדול על כן דבר הנבואה על משיח כי כן הוא שורשו שנולד בו, **משא"כ משה רבינו שהשיג על ידי עוצם קדושתו וטהרתו וכל מה שדיבר נבואת היה על ידי השגתו הקדושה, וכיון שירד ממדרגתו על ידי ערב רב ולא השיג בזכות קדושתו יחידה ששיג משיח, על כן לא היה יכול להתנבאות על משיח והוצרך סיבת כל הסיבת לגלגל שיבוא הרשע הזה שיש לו שורש של משיח ויתנבא כבהמה בעלמא שמדברת דיבורים, וכמו האתון שלו שכן כח רוחני שלו דיבר בו ברצון הבורא אבל הוא אין לו ולא בו שום ענין דיבור, כן בלעם הרשע שוה אל האתון ממש, דוק בענין נפלא הזה ויונעם לך.**

ועיין בלקוטי תורה בלעם כחו בפיו מן ההבל אשו הגדולה, והבל הזה היוצא מן הפה בסוד גדול ה' הבל וי' אחר שיצא מן הפה מקיף את כל הגוף ומתלבשים בו נביאי מהימנא על ידי הבל שיוצא מפי יסוד קטנה ואו שקוצי"ת, וזה

ההבל הוא מצד רישא דלא אתיידע שהו מטיף הכל בנבואה, ושם עתיד המלכות להתעלות ומלך המשיח יטיף משם נבואה שלו, והוא גלגולת אחת שאמר לה וסוף מטיפך שהוא רישא דלא אתיידע יטיפון כי מלך המשיח יטיף משם נבואת שלו.

ולזה אמר לו בלק הרשע 'ברח לך אל מקומך' שיחזור ויתעלם אל שורשו ומקומו כבהמה בעלמא, שבהמה במה שנולד בזה ימות, ואינו יכול לעלות על ידי השגה. ועיין בלקוטי תורה ישעיה מעולם לא עלה על לב אדם שיצא מטומאה גדולה ורצוצה כל כך קדושה, וכשיבואו לעתיד יתמהו כל העולם עליהן איך אפשר זה ליתן טהור מטמא. וזהו 'שאי סביב עיניך וראו' בדבר תימא המבהילו ועל ידי שורש קדושה זאת שם בשורשו היה כל דבר ה' וכל הנבואות על הגאולה העתידה. 'וזהו ברח לך אל מקומך' שורשך בקדושה ישאר, אבל אתה ונפשך ממש תאבד כי אתה כבהמה בעלמא שאין לו השארות הנפש לזכות ולחיים אמיתים אבל יהיה נפשך נידון בגיהנם לדור דור.

חכמינו ז"ל אומרים (ספרי, וזאת הברכה פייסקא שנו) 'ולא קם נביא עוד בישראל כמשה', בישראל לא קם, אבל באומות העולם קם, ואיזה זה, זה בלעם בן בעור.

רביה"ק מבאר בספרו **היכל הברכה** בפרשתינו איך יכול בלעם להשיג יותר משה, ונתנבא על ימות המשיח שלמעלה מהשגת אנוש, ואילו משה לא נתנבא על ימות המשיח. ומבאר שאכן היא הנותנת, כי מאחר שמשה רבינו ע"ה נתנבא בכח ובזכות עצמו, על כן לא היה יכול להתנבא על דרגת 'יחידה' שיתגלה לעתיד לבוא, אבל בלעם נתנבא מחמת הניצוץ האלוקי שהיה טמון בו, והוא דומה ממש לאתון אשר נפתח פיו בדבר ה', ויש יותר נס ופלא בדיבורו של בלעם מדיבורו של האתון.

וזל"ק: **כי בלעם היה נגד משה רבינו ממש, ואילו היה בחר לו דרך הקדושה היה יכול לעלות בעילוי רב כמו השגת משיח לעתיד.** וכן להבדיל משה רבינו לולא שקירב את ערב רב היה משיג כמו ששיג לעתיד, שעליו נאמר 'הנה ישכיל עבדי ירום ונשא וגבה מאד' יחידא

דאצילות כמבואר בלקוטי תורה, אלא שעל ידי ערב רב נחית מדרגא דיליה ולא השיג אלא נשמה דאצילות על כן לא היה יכול להתנבא על משיח שהוא למעלה ממדרגתו.

ובלעם הרשע כיון שטימא עצמו בכל מיני טומאת היה כבהמה ולא היה בבחינת 'מדבר' כלל, אלא הדיבור היה על ידי שורש הקדושה שלו **'וישם הוי"ה דבר בפי בלעם' בשורש הקדושה שלו, והוא לא היה אלא מעבר בעלמא, על כן הראה הקב"ה נס ופלא באתון שלו שדיבר, ולכאורה נס ופלא כזה היה ללא דבר, אלא להראות לכל שבלעם הוא בהמה ממש כאתון שלו ודבר הוי"ה בפיו אינו אלא על ידי שורשו, והוא הרשע אינו אלא מעבר בעלמא, ולא בא אליו הנבואה מצד זכות מעשיו והשגתו אלא הוא כבהמה בעלמא, שור בן יומו קרוי שור, ומה ששיג אח"כ הוא עצמו מה ששיג בן יומו, כן בלעם נולד בן יומו בכח ששיג כמו משיח, ונשאר לו מעט רושם מזה כמו שור בן יומו קרוי שור, והש"י יתור נס ופלא עשה מה שדיבר הרשע הזה נבואת**

וְהָיוּ עֵינֵי וְלִבִּי שֵׁם כָּל הַיָּמִים [א]

על דביקותם של רבוה"ק מקאמאראנא ז"ע בארץ הקודש

מיום שגלינו מארצנו ערגה נפש אבותינו לשוב להסתופף בנחלת ה', והיו עיניהם נשואות תמיד לדעת את המתרחש בארץ הקודש והמקדש. חביבה היתה הארץ בעיניהם עד מאוד, ובכל נימי נפשם היו קשורים אליה בעבותות אהבה בל ניתקו.

לרגל ימי בין המצרים בהם עם ישראל מתאבל על ציון וירושלים נגולל בסדרת המאמרים שלפנינו את מסכת האהבה והקשר הפנימי של רבוה"ק מקאמאראנא ז"ע אל ארץ הקודש.

שמירת שבת לפי ארץ ישראל

כל ימי חייו של רביה"ק ההיכל הברכה ז"ע סבבו במידה מסוימת סביב ארץ ישראל, שכן לדעתו, התורה ניתנה כדי שייקיימוה בארץ ישראל, וכל זמני היום בשמי מעל מכוונים לפי שעת חלותם בארץ הקודש, ולכן יש לזהר לקיים את מצוות התורה בזמן קיומם האמיתי - שעת חיובם בארץ ישראל.

וכפי שכתב בזר זהב (סי' רמ"ב סק"ט) "בענין החקירה שחקרו בענין שבת, שמשנתנה היום לערך האקלים, מן התורה כל מקום ומקום לפי (מקורו) [מקומו], וזכי הנפש יראי ה' יזהרו בהנהגות שבת כפי השקיעה שנסקע החמה בירושלים, הן בערב שבת הן במוצאי שבת, ואשרי לו בזה ובבא, אמר" עכ"ל.

והוסיף לבאר הענין בהרחבה (שוה"ט סי' רסא ס"ב) "מנהג הקדושים והצדיקים, ובימים הקדמונים היה זה מנהג כל חכמי ישראל, לדקדק בזמן שקיעת החמה של ארץ ישראל, והוא, בימי הקיץ, בימים ארוכים, שבמדינות אלו שקיעת החמה שתי שעות אחר עבור שעות היום, שהוא אכ"ט [שעה שמונה], ובארץ ישראל שוקעת החמה זייגער זיבע"ן [שעה שבע] של הזייגערס שבמדינות הללו, ולערך ארבעים מנוט על זייגער" אכ"ט כבר לילה גמור בארץ ישראל, ולכן מן הראוי לכל מי שיראת ה' נוגעת בלבבו ומרגיש קדושת שבת לבל יעשה מלאכה קטנה וגדולה בימי הקיץ אחר אפערטייל" אויף אכ"ט".

"ובימי החורף להיפך, שקיעת החמה בארץ ישראל בימים היותר קצרים זייגער פינע"ף [שעה חמש], ואסור לעשות מלאכה במוש"ק עד אחר זייגער זעק"ס [שעה שש], והנזהר מזה לא יראה פני גיהנם, וכך מנהג העני הזה מעודי עד היום הזה" עכ"ל.

זמן קריאת שמע לפי ארץ ישראל

חידוש נוסף מצינו בדברי רבינו, שגם לגבי קריאת שמע יש לזהר לקרותה באירופה רק בשעה שכבר היה נץ החמה בארץ ישראל, וכפי שכתב (סי' קט סק"ב) "בימי החורף, תיכף באילת השחר, שאז זמן נץ החמה בארץ הקדושה, תזריח עליך אור וחיות ומוחין חדשים מתוקים מדבש, אז תתענג על ה', אשר אין לזה ערך ותענוג בעולם בשום דבר, ואזי תיכף תכניס זה האור לתוך הכלי, ותניח בגוף נקי ובדעת צלולה טלית ותפילין, ותקרא שמע כל הפרשיות וכו', ובקני אפסר לקרות שמע באילת, שעדיין בא"י הוא לילה ממש, אז תכוין עכ"פ לקרות בשעה ראשונה של היום במדינה זאת מן זייגער זעק"ס [שעה שש] עד זיבע"ן [שבע], ואח"כ תלמוד כנפשוך" עכ"ל.

נגלות זוהר חי

ניצוצי אורה בנגלות התורה והחסידות
שנלקטו מספרה"ק זוהר חי

ענין הגלות

בההוא זמנא ויפל יהו"ה אלהים תרדמה על האדם (בראשית ב כא), יהו"ה אלהים אבא ואמא, תרדמה דא גלותא, דאתמר ביה (בראשית טו יב) ותרדמה נפלה על אברהם, ארמי ליה על משה, וישן, לית שינה אלא גלותא. ויקח אחת מצלעותיו, מצלעותיו דמאן, אלא מאלין עולמין דמטרוניתא ונטלו אבא ואמא חד מנייהו. (בראשית כח ע"א)

חומר ענוה פסולה

ונתבאר דברי זוהר לית שינה אלא גלותא הסתלקות המוחין, ונשאר מלוכש בכתנת עור, ויקח אחת מצלעותיו מאלין עולמין דמטרוניתא, בבחינת התעלמות של נקודת הכתר המאירה בגלות על ידי אריך על עובדי השם באור מופלא לא יכלהו הרעיון, מתוך האור טעמו בני ישראל ראו, והתחזקו עצמיתם לעבודת הש"י לגדולים, כמבואר בדברי תולדות פרשת עקב (אות ד') שמעתי ממורי שרוב ענותנותו של האדם גורם שנתרחק מעבודת הש"י, שמצד שפלותו אינו מאמין כי האדם גורם על ידי תפלותו ותורתו שפע אל כל העולמות, וגם המלאכים ניזונים על ידי תורתו ותפלתו. וצריכין לזה תשוקה חריזות וקדושה, וסגופים בחכמה וביחודים ולשמש צדיקים, וכשבא להתפלל או ללמוד להמית עצמו על תורה ותפלה, כי יודע כי אדם סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה, ולכן מודר בכל הזריזות לעמוד בראש אשמורת לילמוד בשירות ותשבחות וברכות והודאות בנייחא דרוחא ובנועם עליון, אשר יזכה אחר שיזדקק מעט מן כתנת עור.

בעבודת ה' הוא שפל ובעניני עוה"ז הוא בגדלות

וכשבא להתפלל מטמטס היצר לבו לעשות אותו שפל וענין] ו, והוא איז דער מענטש, מי אתה ומה אתה להתפלל, ואתה מלא רע, ובזה מניח את התפלה והתורה, לילות בעשן ימיו וא[ו]מר שדי לו מחשבה אחת, וזה עצמו עבודה זרה של פעור שפל ונבזה, וכל זה נעשה שפל ונבזה לתפלה ולתורה, ותיכף נעשה רם שאין כמוהו בעולם, ולדבר לשון הרע על כל לבבות נשברות השופכים נפשם לאג עולם ועיילי בלא בר ובבר לבב במראות עליונות, וזה ניבא ישעיה יכ' יום לה' צבאות על כל גאה ורם [ו]על כל נשא ושפל, שאל עבודת הש"י הוא שפל מה אני לקום בחצות לילה בשירות ותשבחות ותורה להמית עצמו עליה לטעום טעם אור תורה, אשר זה לא יושג אלא אחר המירות, ומה תפילתי ותפילתי שאניתי, ובזה שלש שעות אחר חצות מניח התפילין על רגל אחת ופיו לא יפתח ותיכף מסלק, וכשבא להעולם הוא גאה ורם ונשא אויף גיהובין שאין כמוה בסכליות, וכל העולם הם בהמות ומדבר סרה ושחוק על כל הצדיקים שאין בעולם אלא הוא, אבל באמת אלו היה מאמין, כמה היה עובד את ה' בשמחה ובריאה מרב כל. וכע"פ אף אם הוא בקטנות והסתלקות הארה, ובפרט בהתחלה שכל התחלות קשות הרבה, צריך לחשב הרי אני משתף עצמי עם כללות כל היהודים הפשוטים, וידע שהוא שפל ופחות מכל היהודים, ועכ"פ אתפלל בפשיטות כדרך היהודים הקדושים, לזהר בכל אות ותנועה ומלה לאומרה כדא יאות בנועם, ובזה התכללות ושפלות דקדושה כנגד כל פחות שבישראל לאהבה אותו, ילך מחיל אל חיל, לבוא להתפשטות הגשמיות, ליכנס במקום שחיות הקדש לא יכנסו, וזהו דרך אמת להינצל מדרך שקר שמבזה כל עבודת הש"י.

הקב"ה שוקד על שפתי בני ישראל

ועוד יתן אל לבו, אם תשכבון בין שפתיים, שהקב"ה שומר ושוקד על שפתי אדם לנשקם כשהוא אומר תורה ותפלה בדחילו ורחימו, ואם ישים אליו לבו בודאי מי זה האיש אשר לא יאחזנו רתת ותשוקה גדולה לטרוח עצמו בקדושה, לבוא למעלה כזאת שהמלך גדול ונורא שוקד ושומר על שפתיים של אדם נבזה, שלא ילמוד ויתפלל כאש בוטרת. והאדם ראוי לשום לב ולומר כי הוא סלם מצב ארצה וראשו מגיע השמימה, וכל תנועותיו ודבורו והלכותיו ועסקיו עושה רושם למעלה, כי אז בודאי יזהר בכל דרכיו שיהיו לשם שמים, ובהכנעה אמיתית לפני הש"י ולפני כל בר ישראל. מה שא"כ לב רם וגאה על כל ישראל, ובוחר לו דרכים חדשים משונה מכל ישראל, ולעבודת הש"י אומר מה אני ספון לפגום או לתקן למעלה שיהיה גרשם כל עסקי ומחשבותי למעלה, ובזה הולך בחדשות לבבות כל אדם וכל התורה והמצוות, ובאמת זה דרך שקר וכזב, כי ה' צלך בכל תנועה ובכל מדה, דע מה למעלה ממך כי ממך תדע מה שהוא למעלה [וכו'].

אות סב

העמדת העולם על ידי הצמצום

ויפגשוהו בחר אלהים. הנה העוף הנקרא 'ראה' הוא מעבר את נקבתו בראיה והסתכלות בלבד. ומזה יצא לנו הוכחה ומופת גדול שבכל דבר או מקום שאדם מחשב, הרי כל חיותו מצומצם באותו דבר או באותו מקום לבד, ואינו רק שם ולא במקום אחר. כי ההסתכלות הוא כלי להמחשבה ויש ע"ז כמה הוכחות ומופתים. ממילא אם חיותו הוא מצומצם שם, הרי כל מדותיו וגופו שם, כי שדי [-זרוק] נופו בטר עקרא.

והנה ישראל כשעלו במחשבה קדומה (ב"ר א, ד), דהיינו שעלה לפניו התענוג והשעשועים שעתיד לקבל מישראל לפניו ית', כי הקב"ה למעלה מהזמן, ואצלו היה הווה ויהיה שוים כאחד, ולכן כבר ראה קודם בריאת העולם את התענוג והשעשועים שעתידיים ישראל להעלות לפניו, הנה המבין יבין שזה בעצמו עצם הצמצום, שכיון שהתחיל לחשוב תענוג שיקבל מישראל שהם עתה מוגבלים, שיש להם גבול, נמצא שמחשבתו ית' עסוקה בדבר שהוא מצומצם, וכל מקום שהמחשבה שם החיות מצומצם ג"כ. ע"ז ג"כ כאן כשעלה במחשבה הוא ית' צמצם עצמו כביכול, וע"כ נעשו ישראל, שאלולי הצמצום לא היו יכולין להיות העולמות האלו וקל וחומר שלא יכול להיות בתוכם ישראל שהם עתה. אך כשהיה הצמצום אז היו העולמות יכולים לסבול, ונעשה הכל:

הגם שלכאורה נראה שמה שישראל עלו במחשבה זו הוא מדת אהבה וחסד ותענוג שאהבם, ומחמת אהבתם ברא את העולמות, והרי הצמצום הוא בחי' דין שהוא היפך האהבה. הנה באמת זהו הפירוש 'אהבה דוחקת את הבשר', שמחמת אהבה לדבר מצמצם את עצמו ולעשות רק לאותו דבר, בבחינת 'אברהם הוליד את יצחק', שאם אהב איזה דבר, מוכרח לצמצם עצמו כדי להשיג הדבר, אבל כאשר ממשיך במידת החסד להתפשט בלי סוף לא יוכל להשיג המבוקש.

ובאמת אמר הבעש"ט ז"ל, על הפסוק (עזרא א, ה) 'והכהנים הלויים' שכל שפע הבאה היא באמצעות שתי בחינות, דהיינו 'אהבה' והתפשטות שמחמתה משפיע לעולם התחתון, ובחינת 'צמצום' לעולם היא שמצמצם עצמו כביכול להתעסק רק עם השפע בעצמו שירדה מעולם העליון לשרות בעולם התחתון. וכן בצמצום הראשון היה בחינת אהבה ובחינת צמצום הכל בפעם אחד בלתי פירוד כלל, שגודל האהבה שאהב את ישראל היא בעצמו הצמצום כנ"ל כאילו

צמצם עצמו רק בדבר אחד - באהבה זו שאהב את ישראל ואינו מחשב כלום בדברים אחרים, וד"ל:

והנה ע"ז הצמצום נתהוו כל העולמות, ואלולי זה לא היה יכול להתגלות אלהותו ית' בעולמות, כי אין האהבה מתקיימת ללא יראה, וכן על דרך זה לאידך גיסא, כי בלעדי אלהותו לא היו יכולין העולמות להתקיים רגע אחד, ונמצא שאין היראה מתקיימת אלא מתוך אהבה, אך ע"ז הצמצום יכולים העולמות לסבול אלהותו ית' ונמצאו שניהם מתקיימים יחדיו ואי אפשר לזה בלא זה, וד"ל:

והנה במצרים נתגלה אלהותו ית' כמו בחידוש העולם כנודע. כמ"ש אני ולא מלאך, כי הוכרח להיות ע"ז עצמו ית'. כי לפי שהיו מסובבים בטומאות ובכשפים גדולים, שלא היה יכול להיות גילוי אלוקי בתוך מצרים כי אם ע"ז עצמו כביכול, ולא היה כח בשום מלאך לעשות זה מחמת שחששו מגודל הטומאה והכשפים, כמו שמצינו לגבי עוזא ועזאל שהתגשמו בטומאת העולם, או שחששו שמא יהיו ניזוקין מחמת גודל הטומאה של הכשפים והגילולים כמו טהור שאינו רוצה לנגוע בטמא [ראה שער המצות להאריז"ל (פרשת שמות): 'ועברתי בארץ מצרים אני ולא מלאך' כו' ופירשו בזוהר לפי שהארץ היתה מלאה גילולים ואם ירד המלאך שם יתלבש באותה הזוהמה אבל הוא יתברך אש אוכלת הוא ואין דבר עומד בפניו ואינו מקבל טומאה ח"ו]. על כן היה מופת גדול על חידוש העולם, כי נתגלה שהקב"ה נמצא בעולם ומנהיג את העולם ויודע ומשגיח על כל פרט ופרט כי הוא המשרד מערכות ברצונו ית' ואם כן לא עזב את הארץ חלילה אלא נמצא ומשגיח למטה בכל רגע. וכיון שהיה צריך להתגלות אלהותו ית' בתוך העולם, היה צריך ג"כ להיות ע"ז אהבה וצמצום, 'אהבה' - הוא הרצון להתגלות, וה'יראה' היא לצמצם האור כדי שיוכלו לסבול אותו, כמו בחידוש העולם:

והנה אע"פ ששם בבריאת העולם היה אהבה וצמצום, דהיינו שהש"ת צמצם כביכול עצמו לחשוב רק בענין אהבתו לישראל, והכל ברגע אחד כי אחד תלוי בשני וכו', אעפ"כ בעולם העשיה צריך לזה ב' כלים נפרדים. כי אחד הכללים מן דרך העולמות, שכל מה שנמצא בעולם העליון היא אחדות פשוט, ואילו בעולם התחתון נראה בהתחלקות קצת, והוא מצד הכלים המגבילים את האור, ומצידם ניכרת התחלקות. אבל מצד עצם החיות הפנימית, כל מה שהוא בעולם העליון, הוא גם כן למטה אחדות פשוט. כמו המחשבה הרוחנית, שמחשבה בלב היא מחשבת אחת בלבד ללא התחלקות, ואחר כך

כשרוצה לגלותה ע"י קול ודיבור יש לה כמה כלים נפרדים, כי תחילה בוקע הבל הלב דרך חמשה ננפי ריאה ואחר כך עוברים את המבטאים ומוצאות הפה והקנה, ואח"כ מדיבור לעשיה נראה הפירוד עוד יותר, כי ככל שיורד יותר למטה כך ניכר בו יותר הפירוד.

ובאמת האיש הנלכב היינו הצדיק [אצל הבעש"ט והמגיד כמעט לא נזכר ענין ה'צדיק', והמגיד מכנה אותו בשם 'האיש הנלכב', וה'תולדות' קורא לכך 'אנשי הצורה'. ורק בהמשך הדורות נזכר ענין הצדיק] אינו עושה פירוד גם בעולם התחתון, כיון שרואה שכל קומתו וחיותו של עולם התחתון היא רק מהעולם העליון, שאילולי עולם העליון היה עולם התחתון אפס מוחלט. א"כ הוא דבוק כולו לעולם העליון, וכמו ששם הכל אחדות פשוט בודאי ג"כ כאן בעולם הזה. ואינו מתייחס ואינו משגיח על הכלים הגשמיים הנראים מופרדים, כי הוא בבחי' מקבלים לכן נראים כנפרדים, אבל הדיבור בעצמו אחדות פשוט ואינו מחולק. ובזה מייחד עולם תחתון לעליון, ויכול להעלות ממדרגה למדרגה עד ראש כולם, ששם הכל אחדות פשוטה:

וזהו שנכתב בתורה סירוב משה רבינו ע"ה לילך להוציא בני ישראל ממצרים, לא על מגן, כלומר, לא לחינם נזכר דבר זה בתורה שלא רצה ללכת, אלא להשמיענו דבר הגון, שהדין היה עמו שלא רצה לילך, לפי שהוא היה בחינת אהבה לחור, כמו שכתוב 'כי מן המים משיתיהו', דהיינו בחי' אהבה ותענוג. וזהו שכתוב 'כי כבד פה', לפי שדרך הפה לצמצם הקול במבטא כדי לחתך הדיבור והוא לא היה מבחי' הצמצום ולא היה יכול להוציא דיבורו בקלות כי היה רק בחינת התענוג לבד. וכאן היה צריך להתגלות אלהותו ית' והתגלות זו יכולה להיות רק ע"ז בחי' אהבה וצמצום. ע"כ אמר לו הש"י 'הלא אהרן אחיך הלוי', דהיינו בחי' צמצום, 'והוא יהיה לך לפה' כנ"ל. ובאותו עת היה עדיין משה ראוי לכהונה שהוא התפשטות, ואהרן ללוים שהוא צמצום, כמו שאמר רז"ל:

וזהו שנאמר (שמות ד, כז) 'ויאמר ה' אל אהרן לך לקראת משה המדברה וילך ויפגשוהו בחר האלהים וישק לו, ויש לרמז 'ויפגשוהו בחר', כי 'הר' הוא אהבה. כאברהם שקראו 'הר', 'האלהים' בחי' דין, והיינו צמצום, כשנפגשו אהרן ומשה אז היו שניהם כבר כאן היינו האהבה והצמצום, ולכן אתי שפיר הא דכתיב 'הר האלקים' כי שם נפגשו שניהם. וזהו 'וישק לו', שעל ידי נשיקין מתחברים הבל והרוח של שניהם כאחד שהוא אחדות פשוטה, דהיינו שנעשו שניהם אחדות פשוטה:

דיעה מיוחדת מתוך דברי רביה"ק בעל 'היכל הברכה' זי"ע על רבי חיים בן עטר זי"ע בעל "אור החיים" הקדוש

דביקותם המסתורית של הבעש"ט והאור החיים

שרים רדפוני חנים

כשהיצר וחיילותיו רואה שהצדיק מעורר עיקר תשוקתו לאור עליון, תחלה בנערותו מפיל עליו מרה שחורה ועצבות, מרידות מות, מעוני ודוחק דלות ועניות קרירות, וכשרואה שהצדיק משבר כל מתלעות און, ומלך עליון מאיר עליו, וכבר הוסר הזוהמא מנפשו, ואי אפשר לירד כל כך בתוך חשכת העצבות ולירגוש ביסורי עולם הזה, כי אורו יתברך ואור התורה מאיר עליו מאור ונועם זיו השכינה, ולכן מעמיד עליו אנשים רעים, ומקטרגין עליו ומבזין אותו בבזיונות, ומשברין לבו, ועושין כל מיני ליצנות ממנו, פוערין פיהם לבלתי חק, עומדין עליו גלי גלים קליפות ערב רב.

כמו שעשו להרב הקדוש רבינו חיים בן עטר, שביזה אותו איזה ארור 'אתה רמאי וצבוע', וכן עד היום טפשי וחסרי הדעת של מדינתו מבזין אותו כך, שרוב עולם שמושקעין בתאות עולם הזה, כל הרעות שעושה בתאותו הסרוחה רואה בצדיק, ובפרט לצדיק שכמעט משתגע באהבת השם יתברך ובנועם זיו שכינתו, מתגרה בו לומר שהוא רמאות וצביעות, והוא מתקנא בו, על שהוא נופל באהבה נפולה והצדיק מקושר באור עליון אהבת השכינה, ולכן מתקנא בו, והס"מ ימ"ש מעורר את אנשיו הרשעים שיקטרו על הצדיק הזה.

נסיעת הבעש"ט זי"ע לא"י - לקרב את הגאולה ביחד עם האוה"ח הק'

ורבינו הקדוש אור החיים, אמר עליו מרן הבעש"ט, שנשמתו מ'רוח דוד של אצילות', ובכל לילה שמע תורה מפי הקב"ה, ורוב קדושתו אי אפשר לכתוב, והיה מיורדי המרכבה וגילוי נשמות ומדריגות רוח הקודש. ומרן הקדוש (-הבעש"ט) היה 'נפש דוד דאצילות', והיה רוצה שיתקשרו ביחד 'נפש רוח', ויתגלה ה'נשמה וחי' ד'אצילות', והיה הגאולה אמיתית.

ושאל אותו ע"י גיסו הקדוש רבי גרשון מקיטב, אם יהיה יכולת שיסע לירושלים ויתראה עם הקדוש פנים בפנים, והשיב (-האוה"ח הק') שיכתוב לו (-להבעש"ט הק') 'יעיין בעת שרואה את צלם דמות תבניתו בעולמות עליונים, אם הוא רואה את כל אבריו ודיוקנו אם לא'. והשיב מרן הקדוש שאינו רואה את עקביו, ואמר (-האוה"ח) הקדוש שלא יטריח את עצמו כי לחנם יהיה טרחותו.

ומרן לא השיג האגרת הזה, ומסר נפשו ונסע, אף שאמרו לו מן השמים שלא יסע, מסר נפשו ונסע בימי החורף. ובחג הפסח היה בעיר סטאמבול, ושם עשה נוראות ונפלאות, עד שנשמע בבית הקיסר, והיה מה שהיה, הוצרך לברוח בספינה.

ואמרו לו מן השמים שיחזור, ולא רצה, ולקחו ממנו כל המדריגות, אף תורתו ותפלתו, שלא ידע לומר ברוך בתוך הסידור, שלא הבין האותיות, ואמר 'מה בכך, אסע עם הארץ ובור אל הצדיק אור החיים לארץ

הקדושה', וקיבל הכל, עד שנשברה הספינה, ובתו הצדיקת אדל טבעה בים וצעקה 'אבי הרחמן היכן אתה, שאתה רואה בצרתי'.

ומרוב צערו וצרתו, וגם שנסתלקו ממנו המדריגות וכל הקדושה, בא אליו הס"מ ימ"ש, ואמר לו מה שאמר וכשראה שצרתו גדולה שבא נפשו עד שאל, אמר 'שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד, רבון העולמים אני חוזר לביתי, ותיכף בא אליו רבו המובהק אחיהו השילוני הנביא והראה לו היכן היה, וברגע הביאו בחזרה לסטאמבול, ומשם נסע תיכף לביתו.

ומזה תראה גדולת רבינו הקדוש אור החיים, ומתוך ספרו ניכר אורו וגדולתו, אף על פי כן חסרי הדעת היו מצערין ומקטרגין עליו, ועוד שהעמידו נגדו מפולפל אחד חריף, והיו כל התלמידים דביקים וקשורים אליו.

(נתיב מצותיך נתיב האמונה שבי א' אות ט')

דרך הבעש"ט והאוה"ח הק' - חלק מהתנוצצות אור הגאולה

רבי יהודה פתח ואמר (שיר השירים ו, י) 'מי זאת הנשקפה כמו שחר, יפה כלבנה, ברה כחמה, איומה כנדגלות'. מי זאת הנשקפה, אלן אנון ישראל בזימנא דקודשא בריך הוא יוקים לון, ויפיק לון מן גלותא, כדין יפתח לון פתחא דנהורא דיקי זעיר, ולבתר פתחא אחרינא דאיהו רב מינה, עד דקודשא בריך הוא יפתח לון תרעין עלאין פתיחין לארבע רוחי עלמא (זוה"ק פרשת וישלח, דף קע).

והרבי הוא רבינו מורינו יצחק לוריא, שנשמתו מן קדרותא דשחר, אתחלתא דגאולה, הנשקפה כמו שחר, בגאולה והתגלות של רזין מתוקים מדבש וצוף, והוא גאולה אמיתית לנפש, מרן האר"י.

יפה כלבנה, הוא האור המאיר 'ישראל' שמו, מרן הקדוש (-הבעש"ט) אשר האיר עיני ישראל בכל טוב, אלמלא הוא כאלו לא באנו לעלמא, והוא, ורבינו הקדוש ר"ח בן עטר, שורש נשמתם דוד מלך ישראל חי וקיים, נמשל 'ללבנה', ועליהם נאמר 'יפה כלבנה'. ודרך מרן הריב"ש טוב הוא ממש גאולה שלימה לנפשות ישראל, עם דרך הר"ח בן עטר, ללמוד תורה לשמה באור מופלא בדביקות האור, הן בנגלות התורה הן בנסתרות, לא יהיה מגמתו אלא דביקות ואהבה והארה נפלאה, זהו 'יפה כלבנה', ודי בזה.

זהו 'פתחא אחרינא דאיהו רב', התגלות האור והיה ברב שנים, כי מרן האר"י 'פתחא דנהורא דיקי זעיר', כי בעונותינו לא האריך ימים אלא א"ך טו"ב לישראל, ושתי שנים היה התגלות האור, ונסתם תיכף, והיה מה שהיה, אבל אע"פ דקרוי לפתחא דמרן הריב"ש 'פתחא רב', הכל הוא 'מנייה', מן פתח מרן האר"י.

ולבתר ברה כחמה, משנת ת"ר ואילך, 'שמאו ואילך' נפתחו תרעין דחכמתא לעילא, ומבועי דחכמתא לתתא,

ויתתקן עלמא לאעלא בשבתא' (-ע"פ דברי זוה"ק פרשת וירא דף קיז). וכו', ולבתר איומה כנדגלות, בימי המשיח שיתגלה במהרה בימינו תקיפא בנהורא תקיף עד שכל אחד יראו בעיניו השכינה והעולמות שלמעלה, ויראה בעיניו רזין סתימין פליאין, ונגלה כבוד ה' וכו'.

(זהר ח' שם)

הגאולה היתה תלויה על הבעש"ט והאוה"ח הק'

מרן אלקי הבעש"ט שהיתה כל כל הגאולה תלויה עליו ועל הקדוש מו"ר ר' חיים בן עטר, והרע הזה קלקל הכל על ידי מחלוקת ושנאת חנים שהביא.

(מעשה השם אות ז)

האוה"ח הק' נמנה בין הצדיקים שזכו לשמוע מעמד הר סיני בלימודם

ומי שזוכה גם בזמן הזה לזכך עצמו שיהיה כולו טוב בלתי אחיות הרע כלל כמו שזכו אליה רבים וכן שלמים מרן האר"י והר"ח וה'דר אלעזר אוקרי ואחריהם בעל אור החיים מר' חיים בן עטר ואחרי קדוש מרן הריב"ש טוב עם תלמידיו וזכו לשמוע מעמד הר סיני קול גדול ולא יספ' מתרגמין ולא פסק קולות וברקים וקל שפר משמיע אנכי ה' אלהיך מפי עוטה אורה קול בואו עץ החיים אישתרש בחיים ומשמיע תורת חיים עד היום והעידו תלמידי אור עינינו רבינו מרן הקדוש ישראל בן אליעזר הר"ב צל"ה"ה שזיכנו אותם כל כך עד ששמעו מעמד הר סיני בקלות וברקים וקל שפר חזק מאד ושמעו אנכי ה' אלהיך כל הדברות מפי הקב"ה וזהו והיה אם שמוע בואו שמיעה אמיתית בחיים בעץ החיים בלתי רע כלל כשהיה לך שמועה עם ואו חיים תשמע לקול המכריז ה' אלהיך קול בואו.

(היכל הברכה, פרשת בשלח)

כל יום יש בירורים מיוחדים לאותו יום

כי בכל יום ויום נבתר ניצוץ אחד מחלקי העבד צלם קדוש על ידי תפלה עבד עני חסיד שעולה רפ"ח ועל ידי צדקה לשמה ועל ידי תורה ומעשים טובים וכשנבתר נעשה חפשי כמבואר בספר קודש קדשים מרן אור החיים בן עטר.

(אוצר החיים, פרשת ראה)

זכה לבחינת 'יחידה'

וענין משיח בכאן הוא זיהרא עלאה דאדם יחידה דאצילות, ויש בכל דור בחינות משיח שיזכה ליחידה דבי"ע, כמו מרן הריב"ש טוב, ורבינו חיים בן עטר, וכיוצא הרבה הרבה בכל דור, והוא מאיר בכלם, והוא שורש כלם, ומתלבש עד סוף עשיה.

(זהר ח' על זוה"ק בראשית דף ל"ח ע"ב)